

OSMANLI KUMAŞ MOTİFLERİNİN MİNİMALİST BAKIŞLA AFİŞ TASARIMLARINA YANSITILMASI

Şerife YILDIZ*

Fadime CANBAZ**

Geliş Tarihi: 06.03.2021

Kabul Tarihi: 30.04.2021

Atıf Bilgisi: Hars Akademi
Uluslararası Hakemli Kültür-
Sanat-Mimarlık Dergisi

Sayı: 7

Sayfa: 256-280

Yıl: 2021

Dönem: Haziran

Özet

Osmanlı İmparatorluğu kuruluşundan itibaren, dokuma sanatına büyük önem vermiştir. Dokumacılık sanatı Selçuklular dönemine kadar giden köklü bir geleneğe sahiptir. Anadolu'nun hemen hemen her bölgesinde insanlar önce kendi ihtiyaçlarını karşılamak için dokumalar yapmıştır. Dokumalar günlük ihtiyaç için yapıldığından, zaman içinde kullanıldıkları ve eskidikleri için çok az örnek günümüze kadar kalabilmiştir. Saray mensuplarına ait dokumalar, sultanlara ait olduğundan saklanmış ve günümüze kadar bir koleksiyon halinde kalabilmiştir. Dolayısıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun kültürel izlerini taşıyan kumaş motifleri günümüze kadar gelmiştir. Her birinin farklı bir anlam ifade ettiği motifler bir kültür kaynağıdır. Bu araştırmanın konusu; Osmanlı İmparatorluğu'nun kumaşlarında kullanılan bitkisel kaynaklı motiflerin, çağdaş sanat akımlarından minimalizm ile yorumlamak ve yorumlanan motiflerle afiş tasarımları yapmaktır. Osmanlı İmparatorluğu'nun motiflerinin binlerce yıllık tarihi yansıtması ve ait olduğu topluluğun zevk, düşünce, inanç ve kültürünü ortaya koyması açısından bu araştırma önemli bulunmuştur.

Araştırma nitel olup etnografik (kültür) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleminde ise bitkisel kaynaklı motiflerden; lale, gül, karanfil, sümbül, yaprak, ağaç olmak üzere 6 adet motif örneği seçilmiştir. Örneklem seçiminde yargısal örneklem yöntemi kullanılmıştır. Osmanlı kumaş motifleri çağdaş sanat akımı olan minimalizm ile yorumlanmış ve afiş tasarımları yapılarak motifleri yeniden gündeme getirmek, yorumlamak ve güncel olarak kullanımlarının sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Osmanlı kumaşları, Motif, Minimalizm, Tasarım.

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarım Bölümü, Konya, gulcu@hotmail.com / ORCID: 0000-0002-7234-983X.

** Grafik Tasarımcısı, fadimekonur@hotmail.com / ORCID: 0000-0001-6261-6247.

THE TRANSFER OF OTTOMAN FABRIC MOTIFS TO POSTER DESIGNS WITH A MINIMALIST PERSPECTIVE

Şerife YILDIZ*

Fadime CANBAZ**

First Received: 06.03.2021

Accepted: 30.04.2021

Citation: Hars Akademi
International Refereed Journal of
Culture-Art-Architecture

Issue: 7

Pages: 259-280

Year: 2021

Session: June

Abstract

The Ottoman Empire has attached substantial importance to the art of weaving since its foundation. The art of weaving is an ancient tradition that is rooted in the Seljuk period. The people first crafted textiles for meet their own needs in almost every part of Anatolia. Since the weavings' function was towards daily needs, very few examples have survived to the present due to deterioration from usage and time. Since the textiles belonged to courtiers were the sultan's property, only these have been kept hidden and remained a collection until today. Therefore, fabric motifs preserving the cultural traces of the Ottoman Empire have survived until today and reveal the traditional culture from the past. Motifs, each with a different meaning, are cultural resources. This research analyzes floral-based motifs used in Ottoman Empire fabrics with a contemporary art movement, minimalism and presents poster designs with interpreted motifs. This study is deemed important since it propounds Ottoman motifs reflecting a long span of history and revealing the taste, thought, belief and culture of that community.

The research is qualitative and ethnographic (cultural) research method has been used. The research sample comprises six motif samples as tulip, rose, carnation, hyacinth, leaf and tree. The judgement sampling method was used for sampling. Ottoman fabric motifs were interpreted with minimalism, and poster designs were prepared to bring the motifs back to the current debate, interpret them and ensure their survival.

Keywords: Ottoman fabrics, Motif, Minimalism, Design.

* Assoc. Prof., Selçuk University, Architecture and design Faculty, Fashion Design Department, Konya, gulcu@hotmail.com / ORCID: 0000-0002-7234-983X.

** Graphic Designer, fadimekonur@hotmail.com / ORCID: 0000-0001-6261-6247.

1. Giriş

Küreselleşen dünyada kültürel çeşitlilik artmamış aksine azalma göstermiştir. Bunun nedeni gelişmiş ülkelerin kendi kültür, gelişmişlik ve teknolojilerin geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkelere dayatması ile açıklanabilir. Günümüze baktığımızda geçmişte Anadolu'da olan kültür çeşitliliğinin azalmış olduğu ve geleneksel sanatlara olan ilginin yok olmaya yüz tuttuğu görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu dönemi incelendiğinde sanat ve kültürel çeşitliliğin oldukça fazla olduğu ve bunların saray idaresinde ele alındığı ve önemsendiği ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmanın konusu; Osmanlı kumaşlarında kullanılan bitkisel kaynaklı motiflerin, çağdaş sanat akımlarından minimalizm ile yorumlamak ve yorumlanan motiflerle afiş tasarımları yapmaktır. Bu doğrultuda Osmanlı imparatorluğunun sanata verdiği önem sadece kumaşlara bakıldığında bile ortaya çıkmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu coğrafi olarak çok geniş alanlara hükmetmiş olup, buna bağlı olarak kültürel zenginliği de her alanda gözlemlenmektedir.

Meryman (1989), kültür mirasının anlamının ve kapsamının genişlediğini ve geçmiş ya da günümüzdeki toplumlara ait kültürleri içerisinde barındıran her şeyi kapsayan bir kavram haline geldiğini belirtmektedir. Dolayısıyla kültür yaşayan ve somut-soyut bir varlıktır diyebiliriz.

Kültürü oluşturan, geliştiren ve gelecek nesillere aktaracak olan sanat, bu varoluşla birlikte toplumun yapısına has bir tarzda oluşturur. İşte bu bağlamda Orta Asya'dan Anadolu coğrafyasına göç eden bu kültür tezhip, hat, minyatür, cilt, çini, kalem işi, halı ve dokumacılık gibi pek çok çeşit kadim sanatı da meydana getirmiştir. Türklerin geleneklerine, kültürüne, yaşam tarzına ve inanışına göre şekil alan bu sanatlar; geniş topraklara yayılarak yüzyıllarca varlığını sürdürmüştür (Üçer 2016: 287-288).

Osmanlılar, dünyaca ünlü imparatorlukların kültürel geleneklerinin varisi olmuşlardır. Osmanlı sanatı ve mimarisinde gözlenen dinamizmin nedeni; kısmen içerdiği İslam, Türk ve Avrupa unsurlarına, kısmen de imparatorluğun hamiliğini yaptığı sanat hareketlerinin varlığına bağlanabilir (Atıl 1998: 447). Osmanlı Sanatının, etnografik ve bazı yöresel eserlerin dışındaki tüm sanat faaliyetlerinin, Saray'ın kontrolünde gelişmesini sağlamıştır (Çağman 1983: 97).

Tasarımın temel birimi noktanın hareketleriyle oluşan çizginin oluşturduğu, bilim dilinde ise herkesin anladığı işaret, im, motif ve kompozisyon tasarım yasaları ile bilim

haline gelmiştir. Geleneksel dokusal yüzeyler belirlenmiş temel zemin yapısı üzerine motiflerin tekrarlanmasıyla süslenmişlerdir (Uğurlu 2016: 409-410). Çok zengin bir desen çeşitliliğine sahip olan Osmanlı dokumaları, nakkaş hanelerde Osmanlı sanatkârları tarafından oluşturulur ve hangi alanda kullanılacağına karar verilirdi. Osmanlı İmparatorluğu'nun görkemi her alanda kendini hissettirmiştir. Özellikle 16. ve 17. yüzyıllarda sanatın tüm kolları ve kumaş sanatında oldukça gelişme göstermiş olup, dokuma ve motif özellikleri ile en güzel dönemini yaşadığı bilinmektedir.

Atkı ve çözüğü denilen ipliklerin dik açı yaparak çeşitli şekillerde birbirinin altından ve üstünden geçirilme işlemine ve bu yolla elde edilen yüzeye “dokuma” denir. Dokumacılık sanatının yeri ve başlama tarihi kesin olarak bilinmese de insanların yaşamlarını ve yaptıklarını önce resimlerle sonra da yazı ile ifade etmeye başlamasından çok eski olduğu tahmin edilmektedir (Kaya, Ergenekon 1989: 4; akt. Üner, Başaran 2016: 43).

Osmanlı İmparatorluğu'nun da dokuma sanatına büyük önem verdiği görülmektedir. Dokumacılık sanatı geleneksel kültür öğelerinden birisi olup yaşayan somut bir kültürel miras olarak günümüze kadar ulaşabilmiştir. Osmanlı'da kumaş sanatı ve dokumacılığına padişahlar çok önem vermişlerdir ve en zengin çağı olarak özellikle 16. yüzyıl bu konuda dikkat çekmektedir. Çünkü 16. yüzyılda kumaş sanatı ve dokumacılık hakkında Bursa İhtisap Kanunu'nu çıkartılarak gerekli hükümlere bağlandığı görülmüştür. Osmanlı kumaş sanatının Türk kültür tarihi açısından da önemi büyüktür. Bu kumaşların süslemelerinde kullanılan motifler günümüze kadar ulaşmış ve halen kullanılmaktadır.

Anadolu'nun hemen her yöresinde kendine özgü yapılan dokumacılık sanatı, motiflerin işlendiği en önemli alanlardan biridir. Motifler sevinci, mutluluğu, üzüntüyü, kederi, özlemi, gücü, olayları, olguları anlatmaktadır. Dokumacılıkta kullanılan motiflerin konularını; geometrik bezemeler (üçgen, kare, verev çizgi vb.), bitkisel bezemeler (ağaç, yaprak, çiçek vb.), figürlü bezemeler (kuş, akrep, insan, vb.), nesneli bezemeler (ibrik, cezve, sandık vb.) ve sembolik (soyut) bezemeler (sığır sidiği, kuş cırnağı, deve gözü, eli belinde vb.) olarak gruplandırabiliriz (Akpınarlı 2009: 20). Bitkisel motifler içerisinde incelenen meyve motifleri Türk sanatında 14. yy'da görülmeye başlanmıştır (Akar, Keskiner 1978: 11). Kumaşlarda bitkisel motifler oldukça fazla kullanılmıştır. Bitkisel motifler: Çiçekler, yapraklar, ağaçlar ve meyveler olarak gruplandırılabilir. Bunlar Hatayi üslubunda, Saz üslubunda, 16. yüzyılın klasik natüralist çiçek ve 18. yüzyılda Barok/Rokoko üsluplarında görülür (García Chaves 2016: 27).

İlk dönemlerden beri Türk sanatında görülen en çarpıcı unsurlardan birisi stilizasyon (üsluplaştırma) olmuştur. Hem çok realist ve tabiatın esinlenen, hem de çok başarılı ve olgun stilize eserler her dönemin ortak noktasıdır. Sanatçılar sanatta soyutlamaya gitmesiyle kompozisyonlar sadeleşmiş, ustalıklı bir sembolizm ve sadelikte mükemmelliğe ulaşmış, grafik değeri yüksek motifler oluşturulmuştur (Özkeçeci 2008: 12). Minimalizmde de sadeleşmiş kompozisyonlar söz konusudur. Az malzemeyle çok şey anlatmak esas alınmıştır ve minimalist sanatçılar karmaşıklığından uzakta yalın ve net tasarımlar ortaya koymuşlardır. Tarihimizi, kültürümüzü yansıtan eserlerin yeni yaşam koşullarıyla bağdaştırılması, gündeme getirilmesi sanatın her alanında bir uyum ve ahengin iç içe olması, farklı bakış açılarıyla yeni tasarımlar elde edilmesi bir tasarımcının görevidir.

Minimalizm, bir yaşam biçimi ve düşünce sistemi olarak tarih boyunca çeşitli dönemlerde mimarlık, sanat, bilim, felsefe ve din gibi farklı alanlarda gündeme gelmiş ve benimsenmiştir (Islakoğlu 2006: 1). İlk kez 1961’de düşünür Richard Wollheim tarafından ‘içeriği en aza indirgenmiş sanat’ için kullanılmış olan ‘Minimal Sanat’ terimi, giderek, çoğunlukla üç boyutlu yapıtlar, heykeller için de kullanılmıştır. Ancak, 1960’lardan başlayarak Amerika’da yaygınlaşan sanat anlayışının kapsamındaki resmi de tanımlamaktadır (Eczacıbaşı 1998: 1260).

Modern sanat akımlarının çoğunda görülen sanat eserinin temsil sorunu Minimalizm ile çok ileri bir noktaya taşınmıştır. Biçimsel yalınlığı ve durgun ifadesi ile “1960’lı yıllarda bir akım olarak gündeme geldiğinde ‘Cool Art’, ‘ABC Art’, ‘Serial Art’, ‘Primary Structures’, ‘Art in Process’ gibi terimlerin Minimal Sanat kapsamında sık sık kullanılmasına yol açmış, ancak bunlardan hiçbiri ‘minimal’ sözcüğü kadar açıklayıcı olmadığından onun yerine geçememiştir” (Germaner 1997: 41). Minimalizm, sanat, mimarlık, din, felsefe ve bilim gibi pek çok farklı alanın yanı sıra, resim, heykel, müzik, moda, edebiyat, fotoğrafçılık, grafik, sinema gibi farklı sanat ve tasarım dallarını da etkilemiştir. Günümüzde de etkisi süren akım, çağdaş sanattaki kavramsalcılığa yönelik genel eğilimin bir parçasıdır (Little 2010: 138).

Minimalizm; mimarlıkta, moda, birçok sanat dalında ve pek çok başka alanlarda da devamlı yenilenerek değişik şekillerde ortaya çıkan, kimi zaman zayıflasa da tekrarlanan, dönemin teknolojik imkânlarına, sosyo-politik yapısına ve inanışlarına bağlı olarak farklılaşmasına rağmen bir devamlılığı olan uzun soluklu, stiller üstü bir tavır, felsefe olmuştur.

Minimal tasarımlarda, süslemeler nicelikten ziyade niteliktir. Dekorasyon için yapısal çizgiler, ana hatlar gibi temel geometrik şekiller, tek tasarım birlikteliği, doğal ve telaşsız parlak renkler için bileşenler kombinasyonlar doğal desenler ve aksesuarlar kullanılır (Eladwi, Kotb 2015: 3). Minimalizm sanat akım felsefesi ile kültürel öğelerin bir araya getirilmesi, tasarım odakları ve günümüz tasarımlarına katkı sağlamak için önemli bir unsurdur. Bu çalışmada kültür öğeleri ile farklı alanlardaki tasarım fikirlerini bir araya getirmek için minimalizm kavramı ilham kaynağı olarak görülmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu dönemine ait kültürel öğelerin yaşatıldığı çalışmaların araştırmacılar tarafından günümüze nasıl uyarlanabilir sorusuna cevap aranmaya devam ettiği bilinmektedir. Bu çalışma ile geçmişteki kültürel öğelerden bir tanesi olan dokumacılıkla birlikte kumaş üzerindeki motiflerin ele alınması ve günümüz çalışmaları için yorumlanması yapılmıştır.

Araştırmada, Osmanlı kumaşlarında kullanılan bitkisel kaynaklı motiflerin, çağdaş sanat akımlarından minimalizm ile yorumlamak ve bu doğrultuda afiş tasarımları yapmak amaçlanmıştır. Osmanlı motiflerinin binlerce yıllık tarihi yansıtması ve ait olduğu topluluğun zevk, düşünce, inanç ve kültürünü ortaya koyması açısından bu araştırma önemli bulunmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun kültürel izlerini taşıyan motifler günümüze kadar gelmiş, geçmişten bugüne kültürü yansıtmıştır. Her birinin farklı bir anlam ifade eden motifler bir kültür kaynağıdır. Osmanlı döneminde sıkça kullanılan bitki kaynaklı motifler bu araştırmanın konusunu oluşturmuş ve minimalizm çağdaş sanat akımıyla bağdaştırılarak bitkisel motifler yorumlanmıştır.

Araştırma nitel olup etnografik (kültür) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın evreni Osmanlı kumaşlarında görülen bitkisel kaynaklı motiflerden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise bitkisel kaynaklı motiflerden; lale, gül, karanfil, sümbül, yaprak, ağaç olmak üzere 6 adet motif örneği seçilmiştir. Örneklem seçiminde yargısal örneklem modeli kullanılmıştır. Osmanlı motiflerinin minimalizm anlayışı ile afiş tasarımları yapılarak motifleri yeniden gündeme getirmek, yorumlamak ve güncel olarak kullanımlarının sağlanması amaçlanmıştır.

2. Osmanlı Dönemine Ait Bitkisel Kaynaklı Motifler

Anadolu'da halı ve kumaş dokumalarında en fazla bitkisel kaynaklı motifleri görürüz. Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra özellikle hayvan ve insan figürleri günah sayıldığı

için daha çok çiçek, yaprak ve ağaç gibi bitkisel motiflerle süslemelerini yaptıkları bilinmektedir.

Osmanlı sanatının en temel unsurlarını dört tane çiçek oluşturur. Lale, karanfil, gül ve sümbül. Özellikle lale ve karanfile her biçim ve büyüklükte çok sık rastlamak mümkündür. Çoğu zaman, leopar benekleri ve kaplan postunun çizgileriyle birlikte halıda, tekstilde, seramikte, ahşap, metal ve taşta, hatta zırh ve ok gövdelerinde bile görülebilir (Oakley 1991: 47; akt. Nizipli 2011: 30). Osmanlı sanatının her kolunda görülen bitkisel ve çiçek motifleri ustaların yorumlarıyla stilize edilmiş ve çeşitli şekillerde karanfiller, laleler, sümbüller olarak kullanılmıştır. Özellikle kumaş dokumalarında kullanılan bu motiflerin 16. yüzyılda güzel örnekleri görülmektedir.

Yöresel yaşamda tarihi geçmişin izlerini taşıması bağlar kurması bakımından dokumada kullanılan motiflerin korunması gerekmektedir. Üretildiği coğrafyanın doğal özelliklerini, yaşam kültürünü, inançlarını görsel olarak tespit edebileceğimiz el sanatları eserlerinde kullanılan bezeme ve motiflerinin anlam dilinin tespiti önem taşımaktadır (Aral 2019: 138).

Bu araştırmada Osmanlı kumaşlarının üzerinde görülen bitkisel motiflerden lale, gül, karanfil, sümbül, yaprak ve ağaç motiflerinin anlamları, neleri sembolize ettikleri ortaya koyulmuş olup, bu motiflerden yola çıkarak minimalist üslupla afiş tasarımları gerçekleştirilmiştir. Bu motifler hakkında bilgiler başlıklar halinde sunulmuştur.

2.1. Lale Motifi

Osmanlı'da çiçek kültürü de oldukça gelişmiş olup lalenin bu kültürde özel bir yeri vardır. Ayrı bir öneme sahip olan lale motifi, tarihi kaynaklardaki örneklerde de anlaşılacağı üzere ilk olarak Orta Asya'da ortaya çıkmıştır (Gezer 2012: 228). Lale Farsça bir kelime olup, değerli bir taş olan lâl kelimesinden türediği bilinmekle, birlikte kırmızı anlamına gelmekte ve lale çiçeğini ifade etmektedir (İrepoğlu 2012: 15; akt; Deniz 2019: 18).

16. yüzyıldan itibaren lale motifi tüm sanat dallarında yaygın bir biçimde kullanılmıştır. Özellikle halı ve kumaş dokumacılığında desen olarak farklı formlarda karşımıza çıkmaktadır.

Osmanlı desen repertuarında, lale motifinin üstün yeri, şemse şemalarında yerleştirilmiş genellikle iki yanlarından dalgalı lale yapraklarıyla kucaklanan, büyük lalelerin desene hakim oldukları kumaşlarda en iyi şekilde belirginleşir (Atasoy, diğ. 2001: 277).

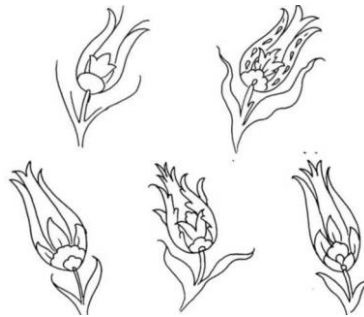

Resim1: Çerçevesi yapraklarla bezeli birbirine bağlı şemse şemasında yerleştirilmiş kıvrılan saplı lalelerle bezeli kemha (Atasoy, diğ. 2001: 277).

Lâlenin farklı bir değer taşımasının sebebi, göze hitap etmesi dışında, en çok yetiştirildiği dönemle ilgili olduğu düşünülmektedir. Saray ve saray çevresi yanında sıradan halkın da ilgilendiği bu çiçek kelimenin tam anlamıyla “moda” halini almıştır. Aynı zamanda değeri gittikçe artan ve çeşitleri çoğaltılan bu çiçek ticari bir mal haline gelmiştir. Osmanlı günlük yaşamına da ayna tutan lale, şiirlere, fermanlara, hikâyelere konu olur, el sanatlarımızın vazgeçilmez ögesi haline gelir. Bir çiçeğin bir döneme ismini verecek kadar önem kazanması, belki de tarihte nadir rastlanan olaylardan biridir(Çekinmez 2010: 9). Lâle motifinin halk arasında bu kadar çok tutulmasının sebebi, inanişe göre, “lâle kelimesinin eski harflerle yazılışının İsm-i Celâl (Allah) harflerine benzemesinden ve halk tabiriyle, Allah lâfzının (Allah adının) yazılışındaki elif, lâm ve güzel (e) harflerinin lâle kelimesinde bulunmasından kaynaklanmaktadır” (Deniz 2019: 21).

Asil ve zarif bir çiçek olan, sayısız farklı türlerinin hem yetiştirildiği hem resmedildiği lale Osmanlı döneminde bir devre adını vermiştir. Lalenin tek başına güzelliğinin yanında, sembolik değeri de büyük önem taşımaktadır. Lale, ilahi varlığa da işaret eden bir sembol olarak görülmüştür (Özkeçeci 2007: 78).

Resim 2: Lale Motifi Çeşitleri (Bakır 1999; Akt.; Gezer 2012: 229)

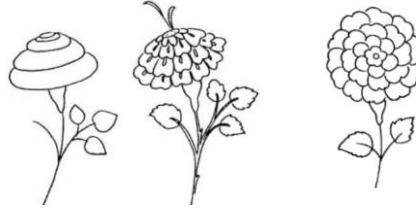
2.2. Gül Motifi

Çiçeklerle ilgili hikayeler çok eski tarihlere dayanmaktadır. Bu hikayeler arasında gül, kusursuz güzelliği ve yaratılışındaki mükemmellik nedeniyle kültür ve mitolojilerde insanlığın en çok bahsettiği çiçekler arasındadır. Gül, mitolojik hikayelerde aşkı, büyüü, umudu ve ihtirası simgelerken, kusursuz güzelliğin ve mükemmelliğin de sembolü olarak kabul edilir (Can 2019: 53).

Osmanlı sanatında gül motifi, eski deyimiyile "Verd-i Muhammedi" yani "Peygamber Gülü" özel bir yere sahip olarak çok kullanılmıştır. Antik çağlardan itibaren sadece İslam' da değil, eski Yunan mitolojisinde de gülün Tanrıça Venüs' ün, bir yaban domuzunun saldırısına uğramış Adonis' i kurtarmaya çalışırken, çalı dikeninden yaralanıp, akan kanından oluştuğuna inanılırdı (Olguner 2011: 88).

Gül, farklı din ve kültürlerde önemli bir yer bularak, edebi olarak oldukça geniş bir perspektifte ele alınarak anlam kazanmıştır. Gül, aynı zamanda İslam felsefesinde peygamber efendimizle özdeşleştirilmiştir (Açıl 2015: 11).

Gül, Hz. Muhammed'i sembolize eden Türk-İslam inancının bir parçasıdır. Hz. Muhammed'in gülü ve gül kokusunu sevdiği, terinin gül gibi koktuğuna dair bilgiler ve inanışlar geçerliliğini sürdürmektedir (Özkeçeçi 2007: 76).

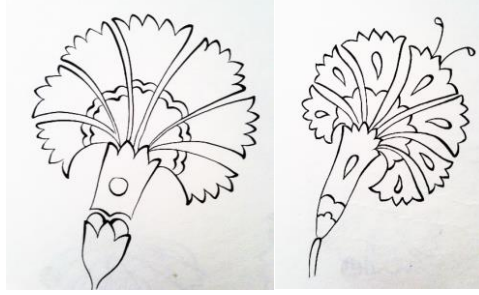
Resim 3: Gül Motifi Çeşitleri (Bakır 1999; Akt. Gezer 2012: 230-231)

Resim 4: Şaşırtmalı sıra ile yerleştirilmiş çiçek desenli kadife dokuma kumaşa; her karanfil, gül goncaları ve küçük sümbül demetleriyle bezelidir (Atasoy, diğ. 2001: 316-317).

2.3. Karanfil Motifi

Anadolu el sanatlarında kullanılan bitkisel motiflerden biri de karanfil motifidir. Karanfil, motifleştirilerek cennet sembolü olarak dokumalarda kullanılmıştır. Gül, karanfil, menekşe dağlarda yabani olarak, en çok rastlanan koku ve renklerinden dolayı çok sevilen çiçeklerdir (Kayabaşı, diğ. 2016: 58). Karanfil; sevgi, içtenlik, öz saygı ve güzelliği sembolize eden bir çiçektir. Karanfil motifi, Osmanlı kumaş ve işlemelerine özellikle 16. yy' da damgasını vurmuş ve bu dönemde en çok kullanılan bitki motifi olmuştur. Zamanla karanfil motifi stilizasyon sonucunda yelpaze şeklini almış, buna da "yelpazeli karanfil" adı verilmiştir (Olguner 2011: 91). Gül ve laleden sonra en çok kullanılan kumaş desenlerinden biridir. Bu motif, özellikle çatma kumaşlarında kullanılmıştır (Aktepe 2009: 28).

Resim 5: Karanfil Motifi Çeşitleri (Birol, Derman 2001: 123)

300 yıldan bu yana süs bitkisi olarak yaygın biçimde yetiştirilir. Anayurtları Avrupa'dır. Osmanlı döneminde kullanılan stilize edilmiş karanfil biçimindeki motifler kalem işi süslemelerde, çini ve seramiklerde, işlemelerde, kumaşlarda özellikle çatmalarda yaygınca kullanılmıştır. Özellikle 16. yy ortalarında başlayarak daha doğalcı bir üslup kazanmıştır. Levni'nin minyatürlerinde karanfil motiflerine de sıkça rastlanılır (Logos-maialmila-fahl 2018; akt. Dizel, Özkaya 2019: 271).

Resim 6: İki yandan büyük yapraklarla kucaklanan karanfillerle bezeli iki çatma dikilerek yapılmış pano(Atasoy, diğ. 2001:304-305).

Bu son derece güzel pano, Bursa kadife dokumacılığının en özgün örneklerinden biridir. Gümüş ve altın yaldızlı klapdanla kaplanmıştır. Pamuk atkıları bulunan bu çatma aslında döşemelik kumaş olarak dokunmuş olabilir (Atasoy, diğ. 2001: 305). Karanfiller yelpazeyi andıran görünüşleriyle farklı bir görsel etki oluşturduklarından özellikle şükufelerde tek başına veya buketler içinde resmedilmiştir. Daha çok ihtişamlı padişah kıyafetlerinde iri desenli ve saltanatlı kumaş tasarımlarında üsluplaştırılmış karanfillere rastlanır (Özkeçeci 2007: 78).

2.4. Sümbül Motifi

Osmanlı tezhip sanatında Türk Rokokosu adı verilen akım yüzyıl gibi uzun bir süre etkili olmuştur. Bu dönemde en fazla kullanılan çiçek sümbül, gül ve karanfildir. Ebru, minyatür, cilt sanatında, çini sanatında, halı, kilimlerde, kumaşlarda, yazma eserlerde sümbül tek çiçek halinde olduğu gibi, vazolu, vazosuz buketlerde, tuğralarda, hüsn-ü hat sanatlarında süsleme unsuru olarak yerini almıştır (Adanır 2019: 182). Sümbül çiçek motifi sanatçılar tarafından hemen hemen tüm alanlarda kullanılmış olup kumaş dokumalarında da sık rastlanılan bitkisel motif olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek diğer kompozisyonlarda olsun gerek yalnız olsun kumaş desenlerinde kullanılmıştır. Aşk, mutluluk ve bağımlılık simgesidir (Gezer 2012: 232). Sümbül, kompozisyonların zemininde kalan boşlukları doldurmada uygun formu dolayısıyla bütün çiçekli panolarda işlenmiş çiçektir. Vazolu büyük panoların yanı sıra, sonsuz düzenli çiçekli panolarda da sık sık görülür (Özkeçeci 2007: 78).

Resim 7: Sümbül Motifi (Bakır 1999; Akt. Gezer 2012:232)

2.5. Yaprak Motifi

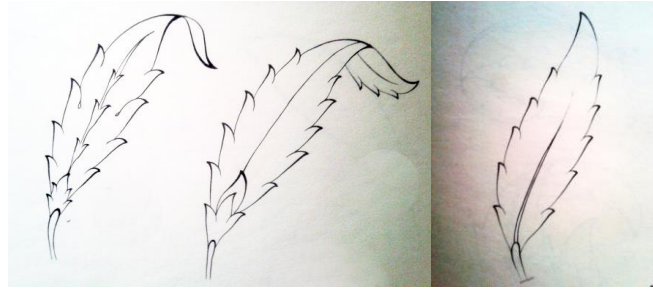
Türk süsleme sanatlarında kullanılan yapraklar tabiattaki örneklere oldukça benzeyen, kısmen sadeleştirilmiş motiflerdir. Farsça **berk** yaprak demektir. Tek yaprak formu neredeyse bitkisel süslemenin temelidir. Bitkisel unsurların öne çıktığı Osmanlı dönemi

süsleme sanatında dilimli şekilleri ile yaprak motifi son dönemlere kadar bütün bezeme alanlarında çok sık kullanılmıştır (Özkeçeci 2007: 60-61). Yapraklar; 16. yy'da en mükemmel şeklini bularak altın çağını yaşamışlardır. Tabiattaki görüşünün üsluplaştırılmasıyla bezemelerde çeşitli şekillerde kullanılmıştır (Aktepe 2009: 29).

Resim 8: Dolaşmalı düzende yerleştirilmiş süslemeli saz üslubu yapraklarla bezeli kemha (Atasoy, diğ. 2001: 284-285).

Dalgalı yapraklar, dallar ve çeşitli karmaşık hatayilerden oluşan desen repertuarıyla Osmanlı saz üslubu, aslında kumaşlarda büyük ve asimetrik görünüşlü kompozisyonlarda görülmeye kullanılmaya elverişli değildi. Daha küçük düzenler kullanan kumaş desencileri bu üslubun öğelerini çoğu zaman parçalara ayırır ve anlamları dışında kullanırlardı (Atasoy, diğ. 2001: 279). Yapraklar sade ve küçük boyda yapraklar, iri dişli yapraklar, parçalı ve dilimli yapraklar, ortadan katlı yapraklar ve kıvrımlı şeklinde çizilmişlerdir (Biol, Derman 2001: 17).

Resim 9: Yaprak Motifi Örnekleri (Biol, Derman 2001: 25-26)

2.6. Ağaç Motifi

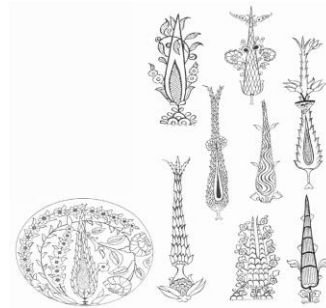
Çok çeşidi olan ağaçlar da Osmanlı süslemeciliğine desen oluşturmuştur. Selviler, hurma ağaçları, çiçek açmış ağaçlar, meyve ağaçları motiflerine çokça rastlanır (Güney 2000: 63). Hurma ağacı motifi, İslam sanatının en eski motiflerinden biri olmakla beraber, daha erken tarihlerde Orta Doğu'da bir tür ikona olarak kullanılmıştır. Osmanlı

egemenliğinde de bu motif yaygın olarak görülür. Sık sık Bursa kadifelerini süsleyen bu motif, nadiren de olsa küçük ölçekli olarak kemha dokumacılığında uygulanmıştır (Atasoy, diğ. 2001: 306). Türk süsleme sanatlarında, pek çok çeşitleri olan ağaç örneklerinden özellikle 5 çeşit ağaç sık sık görülür. Selçuklular'da özellikle hayat ağacı, Osmanlı'da selvi, hurma ağacı, meyveleri belirtilen meyve ağaçları ve çiçek açmış ağaçlar (Baş 1997: 30).

Resim 10: Düz zemin üzerinde şaşırtmalı sıralarda yerleştirilmiş hurma ağaçlarıyla bezeli kadife kumaş (Atasoy, diğ. 2001: 306-307).

Ağaç, içinde saklı bulunan gücü, insanüstü bir gerçeği ortaya çıkardığı için kutsallık kazanmıştır. Ağaç yapraklarını döküp yeniden elde etmesiyle kendini sayısız kez yenilediğinden bitmez tükenmez yaşamın kaynağı olarak kabul edilir. Mezapotamya'da, Çin'de, eski Anadolu geleneğinde evren ağaç biçiminde düşünülmüştür (Alantar 2007: 59-60). Dinlerde, insanın yaratılışını anlatan ortak nokta ağaçtır. Hayat ağacı, bilgi ağacı, ters ağaç, ışıklı ağaç, Noel ağacı, soy ağacı, evrensel ağaç, kutsal ağaç kavramlarına rastlanır (Erbek 2002: 166).

Resim 11: Ağaç Motifi Örnekleri (Güney, Güney 2000: 52).

3. Bitkisel Motifler İle Minimalist Afiş Tasarımları

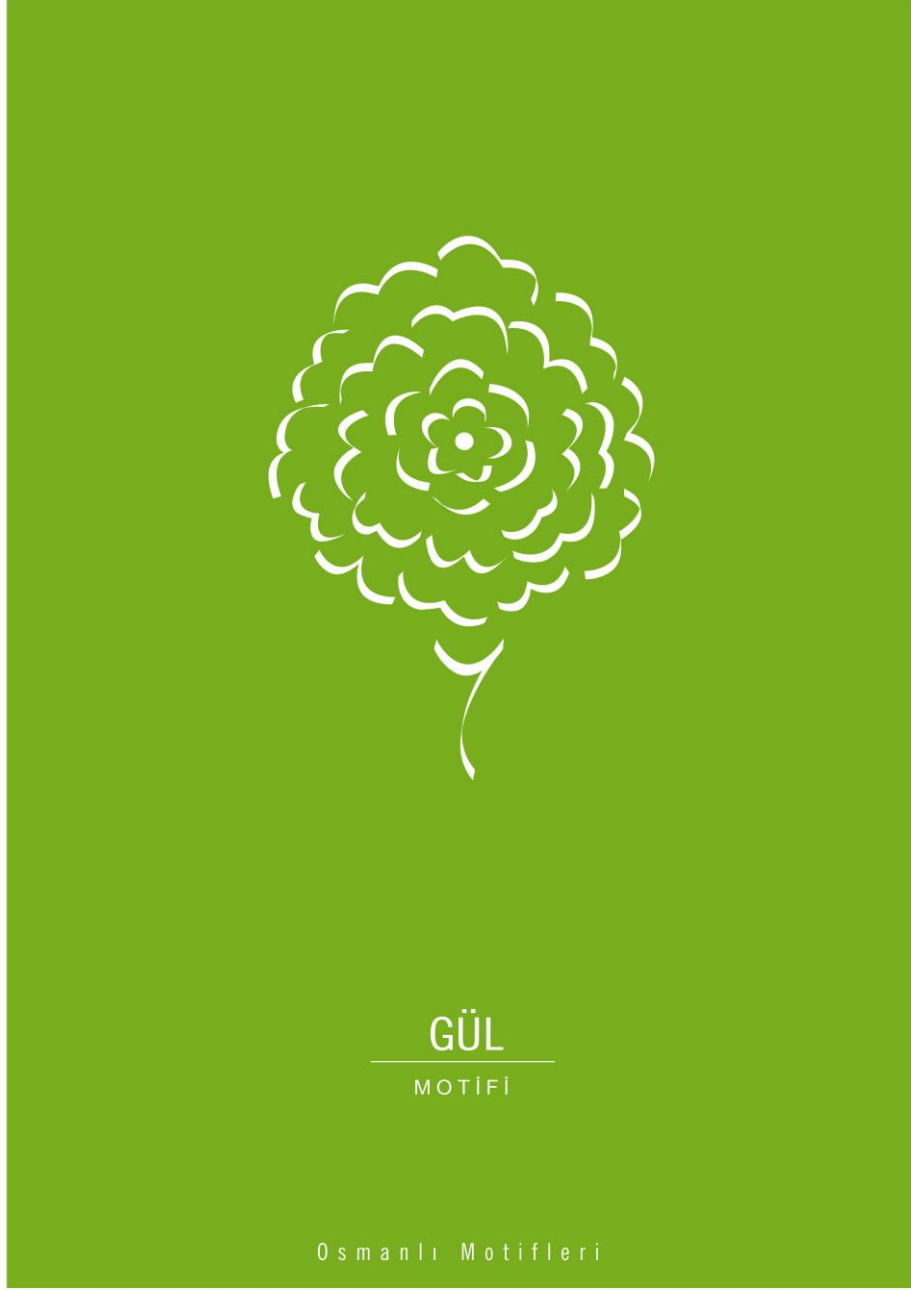

Resim 12: Lale Motifi Afiş Tasarımı/ Osmanlı Motifleri (Fadime CANBAZ 2021)

Resim 13: Karanfil Motifi Afiş Tasarımı/ Osmanlı Motifleri (Fadime CANBAZ 2021)

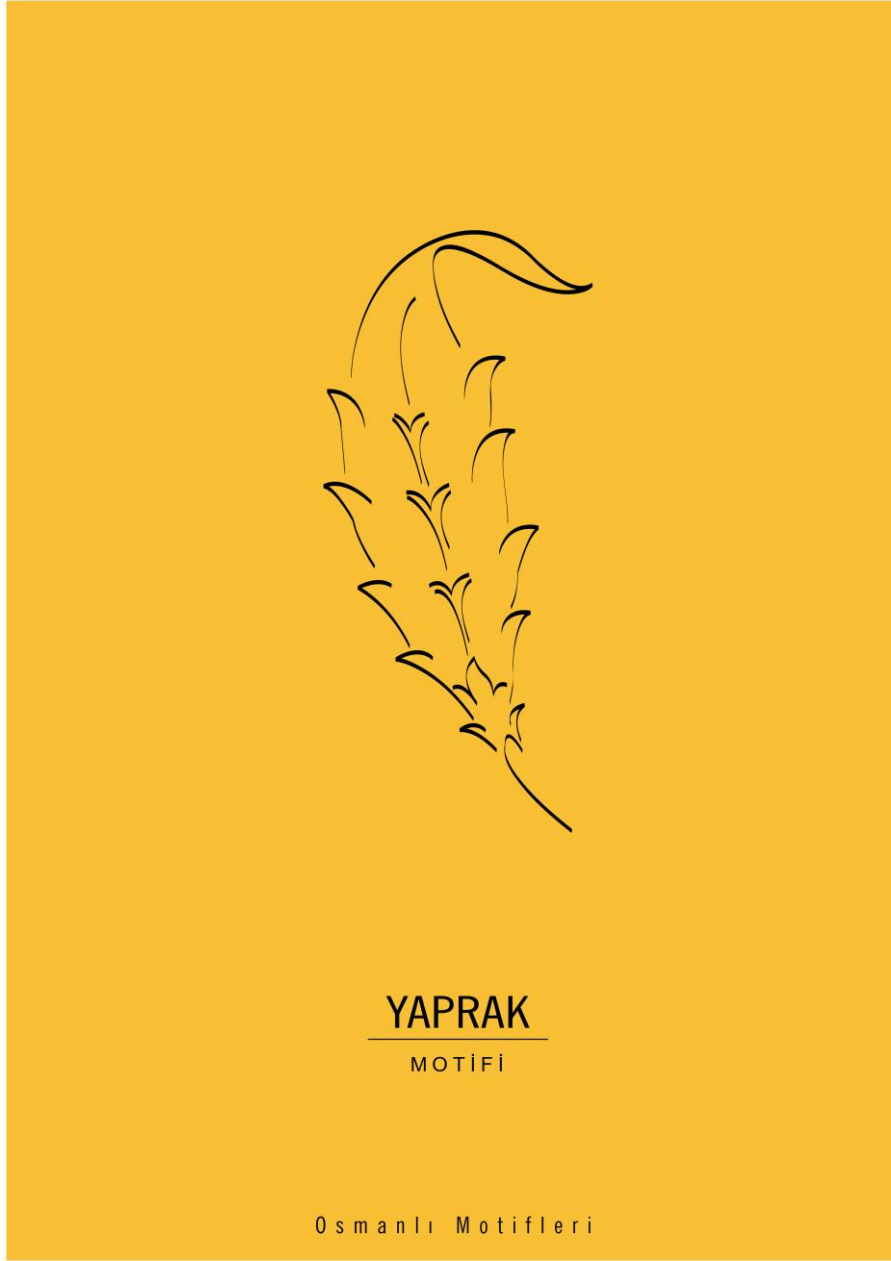

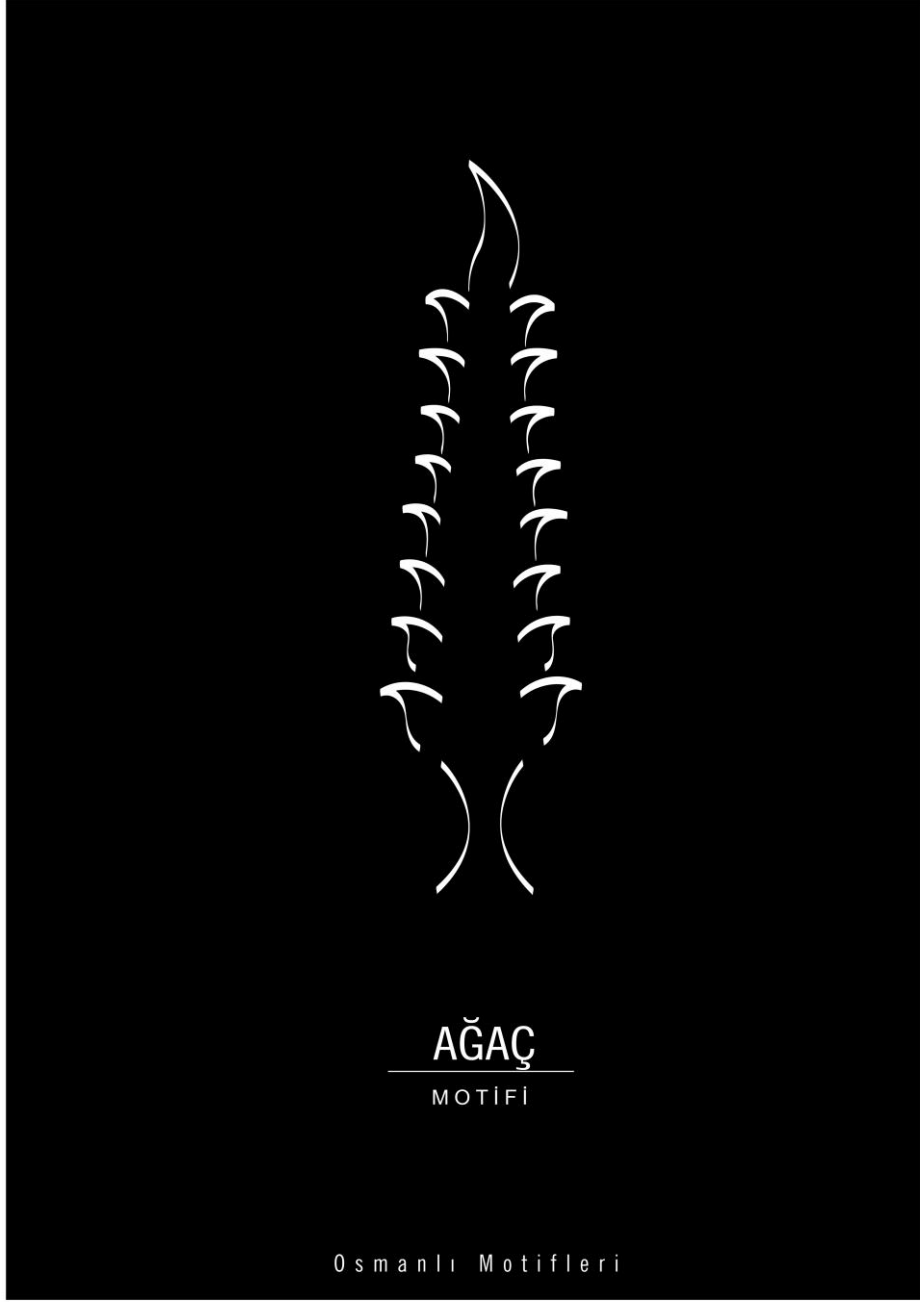
Resim 14: Gül Motifi Afiş Tasarımı/ Osmanlı Motifleri (Fadime CANBAZ 2021)

Resim 15: Sümbül Motifi Afiş Tasarımı/ Osmanlı Motifleri (Fadime CANBAZ 2021)

Resim 16: Yaprak Motifi Afiş Tasarımı/ Osmanlı Motifleri (Fadime CANBAZ 2021)

Resim 17: Ağaç Motifi Afiş Tasarımı/ Osmanlı Motifleri (Fadime CANBAZ 2021)

4. Sonuç

Osmanlı'da kumaş sanatı ve dokumacılığına padişahlar çok önem vermişlerdir ve en zengin çağı olarak özellikle 16. yüzyıl bu konuda dikkat çekmektedir. Çünkü 16. yüzyılda kumaş sanatı ve dokumacılık hakkında Bursa İhtisap Kanunu'nu çıkartılarak gerekli hükümlere bağlandığı görülmüştür. Osmanlı kumaş sanatının Türk kültür tarihi açısından da önemi büyüktür. Bu kumaşların süslemelerinde kullanılan motifler günümüze kadar ulaşmış ve halen kullanılmaktadır.

Asırlar boyu hem dini inançlar hem de gelenekler çerçevesinde şekillenen Türk süsleme sanatları son derece zengin ve estetik bir yapı sergilemektedir. Türk süsleme sanatlarında kullanılan motifler genellikle bitkisel ve hayvansal motifler, bulutlar, geometrik ve sembolik motifler, mimari ve insan yapısı formlarından esinlenen motifler, barok, ampir ve rokoko motifler, motif olarak kullanılan yazılar, giysi ve takı motifleri olarak gruplandırılabilir.

Osmanlı motiflerinin binlerce yıllık tarihi yansıtması ve ait olduğu topluluğun zevk, düşünce, inanç ve kültürünü ortaya koyması açısından bu araştırma önemli bulunmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun kültürel izlerini taşıyan motifler günümüze kadar gelmiş, geçmişten bugüne kültürü yansıtmıştır. Her birinin farklı bir anlam ifade eden motifler bir kültür kaynağıdır. Osmanlı kumaşları üzerinde görülen motifler tarihi değeri bakımından ve motiflerin üzerinde taşıdığı semboller ile tarihi hazine olarak görülmelidir. Osmanlı İmparatorluğu'nun oluşturduğu bu kültür hazinesinin günümüze kadar ulaşmış olması ve araştırma konuları içinde yer bulmuş olması çok değerlidir. Osmanlı döneminde sıkça kullanılan bitki kaynaklı motifler bu araştırmanın konusunu oluşturmuş ve minimalizm çağdaş sanat akımıyla bağdaştırılarak, bitkisel motifler yorumlanmıştır.

Geçmişteki insanların yaşam biçimlerini, gelenek ve göreneklerini hissettiğimiz motif kültürünün günümüze kadar gelmesi bizler için olağanüstü bir kaynak hazinesidir. Bu sebeptendir ki, motifler kültürümüzü yansıtmaktadır. Geleneksel Türk Sanatında sadelik ön plandadır. Güzellik abartıdan uzak sadelik ve doğallık içinde aranmıştır. Motiflerde tıpkı bunun gibi sade ve sembolik olarak çizilmişlerdir. Motiflerin minimalizm kavramıyla benzer yönü basitlik değil sadeliktir. Kullanılan malzeme az, ancak anlatılmak istenen düşünce çoktur.

Minimalizm kavramı ve Osmanlı motifleri arasında kurulan ilişkiden yola çıkarak ortaya konulan afiş tasarımları yapılmıştır. Hazırlanan tasarımlar Osmanlı motiflerinden ve

Minimalizm sanat akımından esinlenerek gerçekleştirilmiştir. Yeniliklerin birbirini peş peşe takip ettiği günümüzde geleneksel değerlerin kaybolmaması için sık sık gündeme getirilmesi gerekmektedir. Yeni tasarımlar yeni bakış açıları gelecek nesillere ışık tutmalı ve onlar için birer ilham kaynağı olmalıdır.

Kaynakça

- Açıl, B. (2015). Klasik Türk Şiirinde Estetik Bir Unsur Olarak Çiçekler. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, S. 5, s. 1-28. (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/73095>).
- Adanır, T. (2019). Türk Süsleme Sanatlarında “Sümbül” ve Uygulamalar. 4. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi (14 – 17 Şubat 2019 / Yalova) (UBAK). Bildiri Metin Kitabı. ([http://ubaksymposium.org/Upload/editor/files/kitap\(14\).pdf#page=181](http://ubaksymposium.org/Upload/editor/files/kitap(14).pdf#page=181)).
- Akar, A.; Keskiner, C. (1978). *Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif*, İstanbul: Tercüman Sanat ve Kültür Yayınları-2.
- Akpınarlı, H. Feriha (2008). “Osmanlı Dokumalarındaki Kuş Motifinin İncelenmesi”, Ciepo-18 Erken-Osmanlı ve Osmanlı Araştırmaları, Uluslararası Komitesi-15. Sempozyumu, 25-30 Ağustos, Zagreb-Hırvatistan.
- Akpınarlı, H. Feriha (2009). “Çankırı Geleneksel Kadın Giysilerinde Kullanılan Kumaş Özelliklerinin İncelenmesi”, Resimden Tezhibe, Ağaç Baskıdan Çiniye, Kilimden Giysiye Geleneksel Türk Sanatları Sempozyumu, 4-6 Haziran, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Erzurum.
- Akpınarlı, H. F.; Balkanal, Z. (2012). 16-18. Yüzyıllarda İstanbul’da Üretilen Kumaşlarda Bitkisel Bezemelerin İncelenmesi, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, (Ocak-Haziran) (Balkan Özel Sayısı-I), s. 179-209.
- Aktepe, Şöhret (2009). Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Programı Günümüz Tekstil Desenlerinde Klasik Osmanlı Saray Kumaşlarının Etkisi (16. yy). Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı.
- Alantar, Hüseyin (2007). *Motiflerin Dili*. İstanbul: İstanbul Halı İhracatçıları Birliği Yayınları.

- Alp, Ö. (2009). *Orta Asya'dan Anadolu'ya Kültürel Sembollere Giriş*. Ankara: Eflatun Yayınevi.
- Anonim, (1998). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. 2. Cilt. İstanbul: Yem Yayın.
- Aral, S. (2019). Malatya Geleneksel Dokumalarında Görülen Hayvan Betimlemeli Motif Örnekleri, *1. Uluslararası Beydağı Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi Kitabı*, s. 20-22, Aralık. Malatya.
- Atasoy, N.; Denny. W. B.; Mackie, L. W.; Tezcan, H. (2001). *İpek Osmanlı Dokuma Sanatı*. İngiltere: TEB İletişim ve Yayıncılık A.Ş. adına Azimuth Editions Limited.
- Atıl, Esin (1998). *Osmanlı Sanatı ve Mimarisi, E. İhsanoğlu, Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi* 2. Cilt, İstanbul.
- Baş, Nezihe. U. (1997). Klasik Osmanlı Dönemi Geleneksel Türk Motiflerinin Dokuma ve Çini Tekniklerinde Etkilenme ve Gelişme Süreci. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Birol İnci A.; Derman Çiçek (2001). *Türk Tezyini Sanatlarında Motifler*. İstanbul.
- Can, M. (2019). Türk İşleme Sanatında Gül Motifi, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, Vol: 4, Issue: 6, pp. (51-61).
- Çağman, Filiz (1983). *Osmanlı Sanatında Başlıca Üslup ve Bezeme Motifleri*. Anadolu Medeniyetleri, Cilt: 3. İstanbul.
- Çağman, Filiz (1983). *Osmanlı Sanatı, Anadolu Medeniyetleri III Selçuklu / Osmanlı*, Topkapı Sarayı Müzesi. İstanbul.
- Çekinmez, S. (2010). Türk Çini ve Seramik Sanatında Lale. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Deniz, B. (2019). Anadolu - Türk Halı ve Düz Dokumalarında Lâle Motifi. Belgü (2019), s. 17-45 (<https://dergipark.org.tr/en/pub/belgu/issue/43272/432755>).
- Dizel, T.; Özkaya, K., (2019). "Geleneksel Türk Motiflerinin Bazı Örneklerinin Marketri (Kakmacılık) Tekniğiyle Mobilya ve Ahşap Yüzeylerde Uygulanması", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 37, Denizli, s. 261-279.
- Doğanay, A. (1999). *Osmanlı 10 Kültür ve Sanat, Osmanlı Mimarisinde Tezyinat*, (Ed. Güler Eren), Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

- Döl, Atilla; Avşar, Pelin (2013). Minimalizm Akımı Kapsamında Nesne Anlayışının Yeniden Değerlendirilmesi. *İdil Dergisi*, C. 2, S. 10 - Volume 2, Number 10, DOI: 10.7816/idil-02-10-01.
- Eladwı, Maha M.T.; Rehab M. Kotb (2015). Minimalism As A Concept For Textile Finishing and Fashion Design. *International Journal of Textile and Fashion Technology* (Ijftt) Issn(p):2250-2378; Issn(e):2319-4510 vol. 5, Issue 4, Aug 2015, 1-14.
- García Chaves; María Valentina. (2016). Osmanlı Kumaşlarında Desen Tasarımları ve Çözümlemeleri (15-19. Yüzyıl). Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Türk İslam Sanatları Programı.
- Germaner, S. (1997). *1960 Sonrası Sanat Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Gezer, Ü. (2012). 16. yy. Osmanlı Kumaşlarındaki Motiflerin Sembolik Yönden İncelenmesi ve Günümüze Yansımaları. Sanatta Yeterlilik Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Halı, Kilim ve Kumaş Desenleri Programı.
- Görünür, Lale; Ögel, Semra (2006). "Osmanlı Kaftanları ile Entarilerinin Farkları ve Kullanılışları", *İTÜ Dergisi*, C. 3, S. 1, İstanbul.
- Güney, Zeynep (2000). *Osmanlı Süsleme Sanatı*. Ankara.
- Güney, A. N.; Güney Z. K. (2000). *Osmanlı Süsleme Sanatı*. Ankara.
- Gürsu, N. (1988). *Türk Dokumacılık Sanatı Çağlar Boyu Desenler*. İstanbul: Redhouse Yayınevi.
- Islakoğlu, M. (2006). Minimalizm Kavramı ve Mimarlıkta Minimalist Yaklaşımlar. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi Anabilim Dalı.
- Little, Stephen (2010). *...İzmler, Sanatı Anlamak*, (3. Baskı), (Çev. Derya Nüket Özer), İstanbul: Yem Yayın
- Kartal, S.; Gürcüm, H. B. (2018). Seraser Dokumalardan Esinlenen Bir Tekstil Koleksiyonu. *Akademik Sanat; Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*. Kış. S. 64-85.

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/622494>.

Kayabaşı, Nuran; Bozkurt, Hilal; Özkoca, Begül (2016). Çorum El Sanatlarında Kullanılan Motifler ve Anlamları, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Y. 9, S. 1 Haziran 2016, s. 39-62.

Keskiner, Cahide (2001). *Turkish Motifs*. İstanbul.

Merryman, J. H. (1989). The Public Interest in Culturel Property. *California Law Review*, Vol. 77, No. 2.

Nizipli, Esra (2011). Eski Türk Kumaş Desenleri ve Son Elli Yılın Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı, Tekstil ve Moda Tasarımı Sanat Dalı, İstanbul.

Olguner, P. (2011). 18. yy ve 19. yy Türk İşleme Motiflerinde Sembol Dili ve Sembolizm İçerikli Yorumlar. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Halı- Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Programı, İstanbul.

Öğsüz, N. (2013). 16. ve 17. Yüzyıl Osmanlı Saray Sanatındaki Karanfil Motifleri ile Çatma ve Kemhalardaki Karanfil Motiflerinin Karşılaştırılması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Özkeçeci İ. (2008). *Türk Sanatında Kompozisyon*. İstanbul.

Özkeçeci İlhan; Özkeçeci Şule Bilge (2007). *Türk Sanatında Tezhip*. İstanbul.

Özkeçeci, İ. (1992). *Türk Tezhib Sanatı ve Tezyini Motifler*. Kayseri.

Schimmel, A. (2004). *Tanrının Yeryüzündeki İşaretleri, İslâm'a Görüngü Bilimsel Yaklaşım*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Sünnetçiler, N. (2011). Klasik Dönem Osmanlı Kumaş Sanatında Saz Yolu Üslubu. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı, İstanbul.

Tezcan, H. (1993). *Kumaş Sanatı, Geleneksel Türk Sanatları*, Mehmet Özel, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Tizgöl, K. (2008). Sanatta Minimalizm ve Günümüz Seramik Sanatına Yansımaları. Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı, İzmir.

- Uğurlu, S. S. (2016). Geometrik Motifli Anadolu Dokumaları. VI. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinlikleri. 12-14 Mayıs 2016. Konya. s. 409-413.
- Üçer, M. (2016). Topkapı Sarayı Harem Bölümü'nde Ahşap Kapı ve Dolap Kapılarında Yer Alan Tezhip Yaklaşımlı Çiçek Buketleri, VI. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinlikleri. 12-14 Mayıs 2016. Konya. s. 287-292.
- Üner, İ.; Başaran, F. N. (2016). Aydın İli Bozdoğan Yöresi Kıl Çadır Dokumaları. VI. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinlikleri. 12-14 Mayıs 2016. Konya. s. 43-52.
- Yavuz, Ş. (2008). Süsleme Sanatlarında Rumi Motifi ve Tarihsel Gelişimi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Eğitimi Bilim Dalı.
- Yerasimos, Stefanos (2000). *İstanbul İmparatorluklar Başkenti*, (Çev. Ela Güntekin), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.